

Aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

Auteur

[Redacted]

TER BESLISSING

Datum

19 november 2024

Kenmerk

DGLGS / 94322357

nota

Beslisnota bij Commissiebrief met reactie op
rapport Ammoniak boven NL

Kopie aan

Bijlage(n)

3

Parafenroute

[Redacted signature area]

Aanleiding

De vaste commissie voor LVVN heeft op 14 november een reactie gevraagd op het rapport 'Ammoniak boven en op Nederland: een wetenschappelijk overzicht', opgesteld door bureau Food4Innovations. Met deze brief geeft u invulling aan dit verzoek.

Geadviseerd besluit

U kunt de brief ondertekenen.

Kernpunten

- Het rapport bevat een uitgebreide beschrijving en analyse van de processen binnen het meten en berekenen van de stikstofemissies, -concentraties, en deposities.
- Het rapport stelt veel kritische vragen bij de huidige methodiek en komt tot andere conclusies dan de in beleid toegepaste modellen.
- In de brief spreekt u waardering uit voor de het uitgevoerde werk.
- Daarnaast geeft u aan dat een inhoudelijke discussie over deze onderwerpen hoofdzakelijk binnen de wetenschap thuishoort, waar het stellen van kritische vragen heel gebruikelijk is.
- Uit de eerste reacties vanuit de wetenschap blijkt geen noodzaak voor een fundamentele herziening van de huidige methodiek.
- Wel geeft u aan in te blijven zetten op de continue doorontwikkeling van de meet- en rekensystematiek.

Toelichting

Kernpunten kritiek in het rapport

Het voornaamste kritiekpunt van het rapport is dat er vanwege een gebrek aan voldoende praktijkmetingen (zeer) onnauwkeurig gemodelleerd zou worden met veel beleidsgevolgen.

In het rapport worden de volgende conclusies getrokken:

1. De totale stikstofemissie van veehouderij wordt met 10-20% overschat;
2. Stikstof die vrijkomt uit boerenbedrijven valt grotendeels terug op het bedrijf zelf (tot 75% van de stikstofemissie valt op eigen grond);
3. De inschatting van de droge depositie is soms wel 3-4 keer te hoog;
4. Er is een forse onderschatting van de depositie op de boerengrond, een onderschatting van depositie in bos, en een overschatting op de duinen.

Op basis van deze conclusies adviseert het rapport om de methodiek op vrijwel alle onderdelen grondig te herzien.

Kernpunten van de reactie van RIVM en dhr. Erisman

Zowel het RIVM als dhr. Erisman spreken waardering uit voor de inspanningen die zijn geleverd voor de totstandkoming van dit rapport.

Inhoudelijk vertoont de werkwijze in het rapport, naar het oordeel van het RIVM en dhr. Erisman, duidelijke tekortkomingen, wat leidt tot onjuiste conclusies. Het gaat bijvoorbeeld over:

- Onvoldoende en eenzijdige raadpleging van wetenschappelijke literatuur;
- Onvolledige verwijzingen naar gebruikte bronnen en (mede daardoor) veel niet onderbouwde aannames en veel niet-reproduceerbare conclusies;
- Ook bevat het werk politieke uitspraken die niet zouden passen in een wetenschappelijke analyse.

Deze kritiekpunten leiden ertoe dat er op basis van dit rapport geen constructieve wetenschappelijke dialoog mogelijk is. Ook wordt geen aanleiding gezien om de huidige methodiek aan te passen.

Vervolg

Foodlog, het nieuwsplatform dat zowel het rapport als de reactie van dhr. Erisman heeft gepubliceerd, zal in samenwerking met anderen alle reacties op het rapport verzamelen en in een besloten bijeenkomst met de onderzoekers bespreken. De uitkomsten van dat gesprek zullen daarna geagendeerd worden in een openbare live-bijeenkomst.

Vanuit het ministerie zal de ontwikkeling worden gevolgd.